

رقم تگوت: ۲۰۰۸ / ۸ / ۷

ژماره:

رئیس‌مجلس دارایی (۳۷)
بؤ / گشت و وزارت ته‌کان و فرمانده کاتی نه‌به‌سترا و وزارت
ب / مووچه‌ی خانه‌نشینی

پاښت به برپاری سهرؤکایه‌تی نه‌نجومه‌نی و وزیران ژماره / ۶۹۴۲ له ۲۰۰۸/۶/۲۴ و نامازده به یاسای خانه‌نشینی په‌گگرتووی غیراقی فیدرال ژماره (۲۷) ی سالی ۲۰۰۶ ی هه‌موارکراو بؤ دیاری کردنی مووچه‌ی خانه‌نشینی برپارماندا بهم شیوه‌یه‌ی خواروه بیت و بیتان راده‌گه‌به‌نین که‌وا هم یاسا و رینماییه تایبه‌ته ته‌نا به فرمانبرانی پله (۱) و به‌ره‌و‌خواروه :-
په‌که‌م // ده‌بیت فرمانبر به‌پی ی په‌کیک له‌م حاله‌تانه‌ی خواروه خانه‌نشین بکریت :-

۱ - له کاتی ته‌واو کردنی ته‌مه‌نی (۶۲) شه‌ست و سی سال ، که ته‌مه‌نی یاسایی په بؤ خانه‌نشین کردن به‌پی ره‌چاو کردنی ماوه‌ی خزمه‌تی نه‌گهر هیچ یاسایه‌کی تر ریگرنه‌بیت بؤ نه‌و مه‌به‌سته .
ب - نه‌گهر لیژنه‌ی پزشکی فه‌رمی تایبعت برپاری دا که فرمانبر توانای کار کردنی نه‌ماوه .
دووهم // فرمانبر بؤی هه‌یه داوای خانه‌نشینی بکات نه‌گهر ته‌مه‌نی (۵۰) په‌نجا سال و زیاتری ته‌واو کردنی پان له (۲۵) بیست و پینج سال خزمه‌تی خانه‌نشینی که‌متر نه‌بیت .
سی‌ههم // نه‌و فرمانبرده‌ی که خانه‌نشین ده‌کریت شایسته‌ی مووچه‌ی خانه‌نشینی ده‌بیت نه‌گهر راژدی خانه‌نشینی له (۱۵) پانزه سال که‌متر نه‌بیت وه ته‌مه‌نی له (۵۰) په‌نجا سال که‌متر نه‌بیت .

ب - نه‌گهر فرمانبر له‌کاتی خزمه‌تی وه‌زیفیدا کؤچی دواپی کرد راژدی خانه‌نشینی‌ه‌که‌ی نه‌ژمار ده‌کریت به (۱۵) پانزه سال نه‌گهر له‌وه که‌متر بیت و ماوه‌ی نه‌ژمار کراوده‌که ده‌به‌خسریت له برینی راگیراوه‌کانی خانه‌نشینی (التوقيفات التقاعدية) .
ج - راژدی خانه‌نشینی فرمانبر ده‌گه‌یه‌نریته (۱۵) پانزه سال نه‌گهر راژده‌که‌ی له‌وه که‌متری و نه‌و ماوه‌یه‌ی که بؤی نه‌ژمار ده‌کریت ده‌به‌خسریت له لیبرینی به‌شی راگیراوه‌کانی خانه‌نشینی (التوقيفات التقاعدية) نه‌گهر به راپورتی پزشکی بوو .

جواره م //

۱. موجهی خانه نشینی فرمانبهر لهسه رینه مای ریژه په کی که له که بوو نه ژمار ده گرت به بری (۲۰۵٪) له تیکرای موجهی و دزیفی له خرمه تی خانه نشینی کوتایی بو هر سالیکی خرمه ت کردنی خانه نشینی له م حاله تانه ی خواره وه دا .

۱. نه گهر ته مه نی فرمانبهر له کاتی خانه نشین کردیدا له (۶۰) شهست سال که متر نه بو و رازدی خانه نشینی هه بوو له (۲۵) سال که متر نه بیت .

۲. نه گهر ته مه نی فرمانبهر له کاتی خانه نشین کردیدا له (۵۵) په نجا و پینج سال که متر نه بیت و رازدی خانه نشینی له (۲۰) سی سال که متر نه بیت .

۳. نه گهر فرمانبهر به راپورتی لیژنه ی پزشکی تایبه ت خانه نشین بکرت .

۴. نه گهر فرمانبهر له کاتی خرمه تدا کوچی دواپی بکات .

۵. نه گهر ته مه نی کارمندانای هیژده گانی سه ربازی و هیژده گانی ناسایش له بهر واری خانه نشین کردنیاندا له (۵۰) په نجا سال که متر نه بیت له بواری (سه ربازی و هیژده گانی ناسایش دا) .

ب. نه ژمار کردنی موجهی خانه نشینی لهسه رینه مای ریژه په کی که له که بوو ده بیت به بری (۲٪) له تیکرای موجهی و دزیفی بو هر سالیکی خرمه ت بو نه و حاله تانه ی که له بر که گانی سه ره وه نامازدی بو نه گراوه .

ج. مه بهست له نه ژمار کردنی تیکرای موجهی و دزیفی فرمانبهر له کاتی دیاری کردنی موجهی خانه نشینیدا نه مانه ی خواره وه په .

۱. دواپین موجه که فرمانبهر و دیریگرتووه له رازدی خانه نشینی نه گهر بهر واری دهست له کار هه لگرتنی له رازده بکه وپته پیش سالی / ۲۰۰۸ .

۲. تیکرای موجهی فرمانبهر له (۱۲) مانگی دواپین له رازدی خانه نشینی فرمانبهر نه گهر هاتوو بهر واری دهست له کار هه لگرتنی له رازده پیش سالی / ۲۰۱۰ بیت .

۳. تیکرای موجهی (۱۲) دوانزه مانگ بو هر سالیکی رازدی فرمانبهر له سه رختایی سالی (۲۰۱۰) وه ددخریته سه ر تیکرای موجهی فرمانبهر که له خالی (۲) ی سه ره وه دیاری گراوه ، به مه رجیک

په کسان بکرت له گه ژ ریژه ی زیادکراوی تیکرای موجه .

۴. نه و رازده موجهانه له بهر چاو ناگیرین نه گهر هاتوو له موجهی ته و او که متر بیت بو مه بهستی نه ژمار کردنی تیکرای موجهی فرمانبهر ان .

پینجه م //

۱. موجهی خانه نشینی خهرج ناکرت بو خانه نشینکراو نه گهر ته مه نی (۵۰) په نجا سالی ته و او نه کرد بیت وه له هیچ حاله تیکدا موجهی خانه نشینی خهرج ناکرت بو نه و ماوه په ی پیش بهر واری ته و او کردنی ته مه نی

(۵۰) په نجا سالی .

۲. ئەگەر ھاتوو فەرمانبەرى (مستقىل) بە رىزامەندى ئاسايى ، پان خانەنشىنكراو كۆچى دوايى كرد
دوای دابرانى لە راژدە و راژدى خانەنشىنى لە (۱۵) پانزە سال كەمتر نەبىت مووچەى خانەنشىنى
خەرج دەكرىت بۆ شايستەبوودگانى لە بەروارى كۆچى دوايى كردنپەو ئەگەر پىش تەواو كردنى
تەمەنى (۵۰) سالى بوو .

۳. ئەوانەى كە خانەنشىن گراون بە ھۆكارى تەندروستى و ھەروەھا خانەنشىن كراوگان لە ماوہى
(۲۰۰۶/۱/۱۷) تا دەرچوونى ياساى خانەنشىنى ژمارە ۲۷/ ى سالى / ۲۰۰۶ ى ھەموار كراو بەدەردەكرىن
لە نەحكامى خالى (۱) ى سەرەوہ و مووچەى خانەنشىن بەپى ى ياساكە بۆ خەرج دەكرىت .

شەشەم // ماوہى راژدە كە لە (۶) شەش مانگ كەمتر نەبىت بە سالى تەواو ئەژمار دەكرىت بۆ
مەبەستەگانى ئەژماركردنى مووچەى خانەنشىنى ، و ئەگەر ھاتوو لە (۶) شەش مانگ كەمتر بىت
پشت گوئى دەخرىت و لە ھەموو حالەتلكدا تەواوكەرى سال ئەژمار ناكرىت بۆ مەبەستەگانى
شايستەبوونى مووچەى خانەنشىنى .

ھەفتەم // نابىت مووچەى خانەنشىنى لە رىژەى (۸۰٪) ى دوايىن مووچەى وەزىفى كە فەرمانبەر
وەرپگرتووہ زياتر بىت .

ھەشتەم // نابىت مووچەى خانەنشىنى فەرمانبەر كە ھوكمەگانى ياساى ناوبراو لەسەرەوہ
دەپگرتەوہ لە (۱۵۰ ۰۰۰) سەد و پەنجا ھەزار دىنار كەمتر بىت .

نۆھەم // مووچەى خانەنشىنكراو لە (۲۰۰۶/۱/۱۷) ھوہ بەپى ى ھوكمەگانى بىرگەگانى سەرەوہ ئەژمار
دەكرىت بە مەرجىك لەو مووچەى كەمتر نەبىت كە پىش دەرچوونى ئەم
ھەمواركردنە وەرپگرتووہ .

دەيەم // ۱. پاداشتى خانەنشىنى بۆ ئەو فەرمانبەرەى كە خانەنشىن دەكرىن خەرج دەكرىت كە
راژدەگانىن لە (۱۵) سال كەمترە .

۲. پاداشتى خانەنشىنى ئامازە بۆ كراوى خالى (۱) ى ئەم بىرگەىە ئەژمار
دەكرىت بەم شىوہىە : -

ژمارەى تەواوى مانگەگانى خزمەت × (۱۴٪) ى تىكراى مووچەى فەرمانبەر لە ماوہى

راژدەكەى دا - بىرى پاداشتى شايستە .

يانزەھەم // خانەنشىنى خىزان :

۱. ئەگەر فەرمانبەر بە ھەر ھۆپەك كۆچى دوايى بكات لە كاتى راژدەدا ، راژدى (۱۵) پانزە سال بۆ
مەبەستى خانەنشىنى بۆى ئەژمار دەكرىت ئەگەر راژدەكەى لەو ماوہىەش كەمتر بىت .

۲. ئەگەر فەرمانبەر يان فەرمانبەرى خانەنشىن كراۋ كۆچى دوايى بىكات بۇ ۋەجەكانى (خلفە) ھەپە ئەوانەى گە شايستەى مووچەى خانەنشىن داۋاي تەرخانكردنى مافەكانى خانەنشىنى شايستەى فەرمانبەر يان خانەنشىنكراۋى كۆچ كرددو بىكەن لە بەروارى مردنيەۋە بەپىى ياساى ناوبراۋ .

دواغزەھەم //

۱. مىراتگرەكانى كۆچكردوو كە شايستەى مووچەى خانەنشىن :

ا. ژن يان ژنەكان .

ب. كور

ج. كچ

د. داىك

ه. باوك

و. خوشك و برا ئەگەر كۆچكردوو سەلت بىت و باوك و داىكى پىش خۇى مردىن .

۲. مىراتگر شياۋى ۋەرگرتنى مووچەى خانەنشىنى دەبىت ئەگەر مووچەى خزمەتى ۋەزىضى يان مووچەى خانەنشىنى ۋەرنەگرىت يان ئىش و كارى ئەبىت لە گەرتى تايبەت بەم مەرچانەى خوارەۋە :

ا. كور يان كچ يان برا يان خوشك كە ناكام بن و تەمەنيان لە (۱۸) سال كەمتر بىت يان تەمەنى (۲۲) سال بىت و بەردەوام بىت لەسەر خويىندى نامادىيى يان ئەوانەى تەمەنيان (۲۶) سالە بەردەوامن لەسەر خويىندى زانكۆ و پەيمانگا بالاكان .

ب. (ژن يان كچ يان خوشك) لە ئەستۆى بياۋ دانەبن يان ھاوسەريان نەبىت .

ج. (مىرد و باوك) ئەگەر بى دەرامەت و پەككەۋتەى تەۋاۋ و ھەمىشەيى بن لەكار بەپىى راپۇرتى لىژنەى پزىشكى لە بەروارى كۆچى دوايى بەخيوگەردىگانىان كە داۋاي مووچەى خانەنشىنى خىزاندارى لەسەر دەكەن و ھەروەھا ئەوانەى تەمەنى (۶۲) شەست و سى سالىان تەۋاۋ كرددوۋە بە پەك كەۋتە دادەنرىن .

د. (داىك) ئەگەر ھىچ داھاتىكى تايبەتى نەبىت .

ه. (كچ يان خوشك) ئەگەر ھىچ بەخيوگەرىكى شەرعىان نەبىت .

۳. خەرج كرددنى خانەنشىنى مىراتگر بەردەوام دەبىت بۇ كور و كچ دواى تەۋاۋ بوونى كاتى بىرىنى مووچەى خانەنشىنى بەم شىۋەيەى خوارەۋە :

ا. بۇ (كور) ئەگەر بەخيوگەرى ياسايان نەبىت و پەككەۋتەبن پەككەۋتەى تەۋاۋ و ھەمىشەيى لەكار بەپىى راپۇرتى پزىشكى و بە مەرجىك دواى پىنج سال بىكەننىان بۇ بىكىتەۋە لەلاپەن لىژنەى پزىشكى يەۋە و مووچەى خانەنشىنىگەى دەپردىت ئەگەر داھاتىكى تايبەتى دەست كەۋت ، و پەككەۋتن كارى بى ناكىت دواى تەمەنى (۵۰) سالى بۇ مەبەستى شايستە بوونى بە مووچەى خانەنشىنى خىزان .

ب . بۇ (كچ) ئەگەر شووى ئەكردىت و داھاتى تايپەتى يان بەخپوكەرى ياسايى نەبىت ، بە مەرجىك بارى كۆمەلایەتى و دارايى ھەئبەسەنگىنریتەو ھە كاتى گەپشتنى بە تەمەنى (۲۵) سالى و تەمەنى (۲۵) سالى .

۴. مووچەى خانەنشینی دەبردیت (ژن يا كچ يا خوشك) لە كاتى دامەزراندنيان يان ئەگەر بوو بە خاوەنى داھاتىكى تايپەتى يان لە كاتى شووگردنيان و ئەو مووچەى دەگەریتەو ھە (ژن يان كچ) لە كاتى جياپوونەو (طلاق) يان بىو ۋنبونياندا بە رەچاوكردنى ھەبوونى مەرجەكانى شايستەبوون كە لە خالەكانى سەرەو ھە ئامازەى بۇ كراو .

سايانزەھەم // مووچەى خانەنشینی خيزان دەبردیت لە شايستەبوو لە كاتى دامەزراندنى لە ھەزىفەيەكى خانەنشینی ئەگەر شايستەى مووچەى خانەنشینی بىت لەسەر ئەو ھەزىفەيە يان شايستە نەبىت .

چواردەھەم // شايستەبوو بۇى نىە زياتر لە يەك بەشى خانەنشینی ھەربگریت و ئەگەر شايستەى زياتر بوو لە زياتر لە بەخپوكەرىك بۇى ھەيە كە بېرە زيادەكە ھەئبىریت و تەنھا بۇ يەك جار ، جگە لە (ناكام) كە بەدەردەكریت لەو ھە و شايستەى بەشى خانەنشینی يە لە دايك و باوكيەو .

پانزەھەم //

۱. لە كاتى كۆچ كردنى فەرمانبەر يان خانەنشين كراو مووچەى خانەنشینی دابەش دەكریت بەسەر شايستە بوو ھەكانى لە بەجىماو ھەكانيان و بە ریتەى (۶۰٪) ئەگەر يەك شايستە بوو ھەبوو ، و بەریتەى (۷۵٪) ئەگەر دووان بوون و بە يەكسانى دابەش دەكریت بە سەرياندا ، و بە ریتەى (۱۰۰٪) ئەگەر سيان يان زياتر بوون و بە يەكسانى دابەش دەكریت بەسەرياندا .

۲. مووچەى خانەنشینی شايستە بوون لە بە جىماو ھەكان سەر لە نوئ بەپى ي ریتەكانى خالى (۱) ي ئەم بېرگەيە دابەش دەكریتەو ئەگەر مووچەى خانەنشینی خيزانى يەككيان بېردیت بە مەرجىك كۆى مووچەى خانەنشینی خيزانى خانەوادە لە (۱۳۰ ۰۰۰) سەد و سى ھەزار دینار كەمتر نەبىت ئەگەر يەك شايستەش بەمىنیتەو .

۳. ئەگەر يەككە لە بەجىماو ھەكانى خانەنشين بوو خانەنشينكراو بوو لەو كاتەدا بۇى ھەيە و بۇ يەك جار ھەئبىزاردن بكات لە نيوان مووچەى خانەنشینی يەكەى خوى يان ھەرگرتنى مووچەى خانەنشینی خيزانى كەزياتر بىت و شايستەيەتى بەپى ي بېرگەكانى ياساي ناوبراو لەسەرەو .

شازەھەم // حۆكەمە جۆراو جۆرەكان :

۱. نابىت تنازل لە مافى خانەنشینی بکرىت بۆ گەسىک يان لایەنىک و ھەر تنازلک بەو شىوھە پوچەل دەکرىتەو و کارى پى ناگرىت .
۲. مووچەى خانەنشینی و پاداشتی خانەنشینی دەستی بە سەردا ناگرىت لە ئەنجامى گەلەگە بوونی قەرز بەسەر ئەستۆى خانەنشینەو تەنھا لە يەك لەم حالەتەى خوارەو :
 - ا. بە ھۆى نەفەقەى شرعى .
 - ب. ئەگەر قەرزەگە تايبەت بوو بە گەنجینەى حکومەت .
۳. نابىت زياتر ئە پىژەى (۵۰%) ى مووچەى خانەنشینی يان پاداشتی خانەنشینی دەستی بەسەردا بگىرىت بە ھەر ھۆىکە بىت .
۴. خانەنشین دواى وەرگرتنى پاداشتی خانەنشینی ھىچ مافى ئەوھى نى يە رازەى خانەنشین بختە سەر خزمەتەگەى و مافەگەى دەفەوتىت ، تەنھا ئەگەر دووبارە دايمەزرىتەو لە يەكکە لە فەرمانگەکانى حکومەت .
۵. ئەو فەرمانبەردى گە دا دەمەزرىت يان دووبارە دادەمەزرىتەو ئەگەر ھەر رازەيەگى کۆنى پىش دەرچوونى ئەم ياسايەيان بۆ ئەزمار کردبىت بۆ سەر وەزىفەگەى ، دەبىت بەپى ى ئەحکامەکانى ئەم ياسايە و لەسەر بئەماى مووچەگەى لەکاتى دامەزراندنىدا لىبرىنى خانەنشینی (توفىقات تقاعدیة) نى وەر بگىرىت بۆ ئەو ماوھە .
۶. ا. مووچەى ئەو خانەنشینانەى گە پىش دەرچوونى ئەم ياسايە ديارى کراو ھەرودکە ئەو مووچەيە دەبىت گە لە خشتەى ھاوپىچى ئەم رىنمايە ھاتوو ئە بەروارى ۲۰۰۸/۱/۱ ھە بەپى دەست کارى کردن لە مافە وەرگىراوکانى پىشوويان .
- ب. مووچەى خانەنشینان ئەزمار دەکرىت بۆ ئەوانەى گە ئەم ياسايە دەیانگىرتەو و اتا ئەوانەى گە لە بەروارى ۲۰۰۶/۱/۱۷ ھە خانەنشین کراون لەسەر بئەماى مووچەى وەزىفى ھەموار کراو لە ۲۰۰۷/۱/۱ ھە و جىاوازییەکانى خەرج دەکرىت لە بەروارى ۲۰۰۸/۱/۱ ھە .
۷. پىژەى (۷%) ئە مووچەى فەرمانبەر دەبىدرىت بۆ راگىراوکانى خانەنشینی بۆ ماوھى رازەى خانەنشینی .
۸. بۆ ئەزمار کردنى رازە جۆراو جۆرەكان کار دەکرىت بەو بىرارانەى گە تايبەتە بە ئەزمارکردنیاں پاش برىنى راگىراوکانى خانەنشینی بە پىژەى (۷%) بە پى ى ئەو مووچە يەى گە وەرى دەکرىت لە کاتى داواکردنىدا بۆ ئەزمار کردنى ئەو رازەيە .
۹. مافەکانى خانەنشینی خانەنشینکراو يان شایستەبوو گە مەرجەکانى شایستەبوونى لە دەست نەدابىت نەفەوتى ئەگەر نەمردبىت لەگەل رەچاوکردنى ئەحکامى ياسای خانەنشینی ھاتوو لە سەرەو .

۱۰. ئەگەر ھاتوو خانەنشین پاخود بىرىكارمگەى دواى سالىك لە دەست ھەنگرتنى لە وەزىفە بە ھۆى خانەنشىکردنى مووچەى خانەنشینی | چەگرتىبىت ئەو کات مووچەى خانەنشینی بۇ خەرج دەگرتىت لە بەروازى داواکردنى جگە لە حالەتى ھەبوونى پاساویكى ياسایى و ناگام و ئەوانەى لە حوکمى ئەواندان بە دەردەگرتىن واتە لە بەروازى شایستە بوونیانەو دە بۆیان خەرج دەگرتىت .

۱۱. ئەم ياسایە لە بەروازى ۲۰۰۸/۸/۱ ھە جى بەجى دەگرتىت و راستکردنەو ھى مووچە دەگرتىت بۇ خانەنشینەگان ، و ئەوانەى مووچەگانیان دادبەزىت بەپى ى برىگەگانى ئەم ياسایە و لە ئەنجام دا پارەپان دەگەوتتە ئەستۆ دەبەخشرىن لە گىرانەو ھى ئەو پارەپە تاكو ۲۰۰۸/۷/۲۱ ، و ئەوانەى كە شایستەى جىاوازى دەبن بۆیان خەرج دەگرتىت بە يەك جار لە ۲۰۰۸/۱/۱ تاكو ۲۰۰۸/۷/۲۱ .

۱۲. تگایە لە کاتى ھەبوونى ھەر راپرسى و نادىارىەك لە برىگەگانى ئەم رېنمايىمان نووسراوگانتان ناراستەى وەزارەتمان . بەرپۆدەبەرايەتى گشتى دارايى / دىراسات و لىكۆلپنەو بەكەن بە مەبەستى ھاوکارى کردنتان و جى بەجى کردنى کارى پىنووست بە ھەماھەنگى کردن لەگەل بەرپۆدەبەرايەتى گشتى خانەنشینەو .

۱۳. کار بە ھىچ برىپارو رېنمايىەكى پىشوو ناگرتىت و برىگەگانى ئەم رېنمايىە بە تەواوى جى بەجى دەگرتىت... بۇ کار پى کردنى ... لەگەل رېزدا .

ھاوېنچ /

خشتە .

سەركىس ناھاجان مامندۆ
وەزىرى دارايى

بايىز سەيد محمد
وەزىرى ھەرىم بۇ كاروبارى دارايى و نابوورى

وېنەيەك بۇ /

- سەروۆكايەتى ئەنجومەنى وەزىران / سەروۆكايەتى ديوان / ف.ك كارگىرى و دارايى /
بۇ زانين .. لەگەل رېزدا .

- وەزارەتى ھەرىم بۇ كاروبارى دارايى / نامازە بە كۆبوونەو مەگانى لىزنەى ھاوبەش بۇ
ناگادارىتان ... لەگەل رېزدا .

- ديوانى چاودېرى دارايى ھەرىمى كوردستان / بۇ زانين .. لەگەل رېزدا .

- بەرپۆدەبەرايەتى يە گشتىيەگانى سەر بەم وەزارتە / بۇ گشتاندنى .. تگايە .

- بەرپۆدەبەرايەتى گشتى خانەنشين / بۇ ناگادارىتان و كارى پىنووست .. تگايە .

- بەرپۆدەبەرايەتى گەنجىنەى (بۇ زانين و كارى پىنووست .. تگايە .

- خەرجىيەگان / چاودېرى و پشكنينى دارايى / خۆپەتى / ژمىربارى / مىلاكات .

- ژمىركارى / دىراسات و لىكۆلپنەو .

- دۆسيەى سوراو .